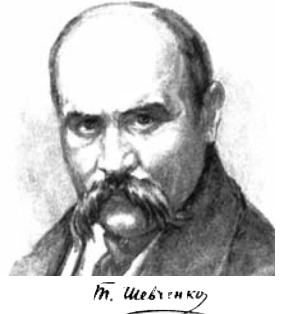

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXII-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 19-20/ жовтень 2011 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

ДО 150 -РІЧЧЯ ВІД СМЕРТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Т. Г. Шевченко (1814-1861)
Автопортрет у шапці та кожусі. 1860 р.

У номері:

- Відбувся VI-й З'їзд СУР ▶ стор. 2
- Політична заява СУР ▶ стор. 3
- Виступ п. Степана Бучути ▶ стор. 4
- Викладач та його діяльність ▶ стор. 5
- Гордість села Кричунів ▶ стор. 6
- Резолюція VI З'їзду СУР ▶ стор. 7
- Фестиваль багатокультурності ▶ стор. 8
- Хрест, череп та кістки ▶ стор. 9
- Симпозіум «Тарас Шевченко» ▶ стор. 10
- Вдячність за співробітництво ▶ стор. 11
- Покрова Пресвятої Богородиці ▶ стор. 12
- «Бог слухає дзвони...» ▶ стор. 13
- Прийшла осінь золота ▶ стор. 14
- Хліб – усьому голова! ▶ стор. 15
- Пляшка для урочистих подій ▶ стор. 16

Відбувся VI-й З'їзд Союзу українців Румунії

ЗВІТ ПРО КУЛЬТУРНУ ДІЯЛЬНІСТЬ СУР
ПРОТЯГОМ 2006-2011 РОКІВ

Шановні делегати, дорогі гості, вельмишановні пані та панове,

Більш деталізований звіт про виконання планів роботи ви одержали від голови СУР і від голів філій СУР. У моєму звіті основна увага буде звернена на конкретні приклади наших здобутків у галузі культури, але й деяких невдач.

Незважаючи на кризове становище, яке охопило не тільки Румунію, але й весь світ, культурна діяльність СУР протягом 2006-2011 років розгорталася, відповідно до планів культурних заходів і проектів, як мені здається, досить успішно, завдяки фінансовій підтримці Румунського Уряду (частково і України, під час президентства Віктора Ющенка).

Було проведено десятки вже традиційних фестивалів, як, наприклад, «Фестиваль українських колядок» (у Марамороському повіті), який з регіонального заходу перетворився у міжнародний, «Міжетнічний фестиваль «Співжиття» (у Сучавському повіті), метою якого було міжкультурне спілкування, «Дні української культури в Румунії», які відбулися в усіх регіонах, де проживають українці, «Шевченківські дні в Румунії», які відзначалися протягом місяця березня кожного року. Зазначу, що ці культурні події є найбільш значущими і з погляду одержаних результатів, і щодо масовості учасників. Вони широко висвітлювалися сурівською пресою; викликали так само великий резонанс у румунських місцевих газетах, як «Crai nou», «Monitorul de Suceava» (Сучавський повіт), «Glasul Maramuresului» (Марамуреський повіт), «Sud-Vest» (Караісеверінський повіт), «Acum» (Тулчанський повіт) та ін. Відповідні репортажі про деякі фестивалі транслювало місцеве і центральне румунське телебачення.

Згадаю, що кілька наших художніх колективів брали участь у різних міжнародних фестивалях за кордоном: «Ронянські голоси» (в Україні), Ансамбль пісні і танцю «Зоря» (в Польщі), Ансамбль танцю «Козачок» (в Італії) та ін.

Не можу обійти увагою і проведені нами симпозиуми, науково-практичні конференції, круглі столи, творчі виставки, презентації книг, зустрічі українських письменників з читачами, передачу літератури в школи, де вивчається українська мова, та бібліотеки, урочисті засідання (присвячені переважно Дню Незалежності України).

Симпозиуми або науково-практичні конференції, які організували СУР, або СУР разом з окремими вищими навчальними закладами, були скеровані на дослідження

української мови, історії та культури. У їх роботі взяли участь провідні науковці з Румунії, України, Польщі, Німеччини та інших країн. Результати цих наукових заходів відображали сурівські газети та публікації з України, а доповіді наших науковців були надруковані в університетських наукових збірниках.

Щороку СУР (іноді разом з Міністерством виховання) проводить різні конкурси

Кожного року СУР брав участь у Книжковому ярмарку «Gaudeamus», який відбувся у Виставковому павільйоні Ромексо Бухареста, у Салоні книги, преси і музики та в Міжнародному салоні книги «Букфест».

Для задоволення інформаційних потреб українці Румунії мають свої часописи, певний доступ до радіо і телебачення та свій сайт.

Як вам відомо, СУР видає 4 україномовні часописи і один румуномовний (всі двотижневі видання). Вони знайомлять читача з матеріалами про життя українців Румунії, про їх проблеми і досягнення, про діяльність СУР і про найголовніші події в Україні. На нашу думку, часописи стали все більше завойовувати, хоч і не повсюди, популярність у читачів. Проте й досі нам не вдалося навести порядок у розповсюдженні сурівської преси. Читачі отримують її з великим запізненням, або в деяких місцевостях зовсім її не одержують. Отже, новому проводу є над чим поміркувати і працювати в майбутньому.

Що стосується радіо- та телевізійних передач українською мовою, вони не задовольняють українців Румунії у достатній мірі, ці радіо- і телепередачі транслюються на великій віддалі одна від одної і не завжди на відповідному якісному рівні. Бажано було б заснувати радіо-передачі українською мовою для тулчанських українців, збільшити взагалі ефірний час і створити редакцію передач українською мовою у центральному румунському телебаченні.

Треба так само більш оперативно розташовувати на сайті СУР інформацію про нашу роботу.

І тоді про нашу діяльність знатимуть усі, хто має доступ до Інтернету. За умови фінансової підтримки, сайт СУР може стати найближчим часом носієм найбільш повної інформації про нашу роботу.

Дуже важливо для нас було спорудження і встановлення протягом звітного періоду погрудь Т. Шевченкові в містах Сату Марє і Тульчі, українська національна меншина будучи містком, що єднає Україну і Румунію.

СУР спромігся виконати значну частину передбачених завдань. Але ми не можемо спочивати на лаврах. Настав час більш якісних заходів, які необхідно розвивати в усіх зонах Румунії, де проживає українське населення.

Іван РОБЧУК,

голова Комісії СУР з питань культури

Зліва – направо: Ст. Бучута, Я. Хортяні, М. Беркало

Делегати З'їзду

серед учнів, які вивчають українську мову (назви проектів: Фестиваль-конкурс декламування української поезії, Олімпіада з української мови). Переможцями цих конкурсів стали десятки школярів з різних регіонів Румунії, а їх лауреатів нагороджено грамотами СУР, подарунками і грошовими преміями.

Українці Румунії є творцями культури. За сприяння СУР значними накладками вийшли друком щорічно в середньому 10 книг з белетристики, літературної критики, фольклору, лінгвістики, історії, музики та інших жанрів. Вважаю, не вперше, що нам треба активніше популяризувати наші здобутки і залучити їх до єдиного процесу українського культуротворення.

ПОЛІТИЧНА ЗАЯВА СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ – ПРЕДСТАВНИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕТНІЧНИХ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

VI-й З'їзд Союзу українців Румунії (СУР), який відбувся в період 30 вересня – 1 жовтня 2011 р. в гарному залі Дому культури українців у Тімішоарі, поновно довів, що ця організація є вимпелем етнічних українців Румунії. Ця парламентська організація є членом Ради національних меншин Румунії, а її часописи – членами Асоціації національних меншин Румунії.

Згідно із статтею 62-ю Конституції Румунії та передбачень виборчих законів Румунії, СУР є однаковою з політичними партіями та організаціями.

Союз українців Румунії є членом Світового конгресу українців (СКУ), Європейського конгресу українців (ЕКУ), а голова СУР – членом Виконавчої Президії УВКР.

Нещодавно на Зборах Української всесвітньої координаційної ради (УВКР) голова Союзу українців Румунії, депутат Степан Бучута був обраний членом Виконавчої президії цього форуму (УВКР).

Союз українців Румунії є членом Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна-Світ»).

На З'їзді СУР взяли участь 170 делегатів та запрошених, яким були представлені звіти про діяльність Союзу головою, головами повітових філій, а також головами спеціалізованих комісій: Цензорної комісії, Комісії з культури та мас-медіа, Комісії з молоді і спорту, Комісії з соціальних, сімейних, жіночих питань тощо...

В рамках дискусій щодо представлених звітів виокремилася ідея необхідності розробки Закону про національні меншини Румунії, який сприяв би розробленню принципів та чіткої юридичної основи стосовно етнічних меншин в Румунії. Цей Закон повинні підтвердити всі депутати з рамок Парламенту, незалежно від їх політичного кольору.

їх представництва в рамках місцевих громадських адміністрацій, білінгвізму, заохочування та підтримування шкіль з рідною мовою викладання з поважанням законів країни, заохочування учнів та педкадрів з гарними досягненнями в рамках навчально-виховного процесу, надавання стипендій учням, які терплять скрутні соціальні проблеми, в тому числі учням з гарними результатами в навчанні.

Діяльність Керівної ради СУР була оцінена як доброю, що й посприяло потвердженню в новому Проводі Союзу багатьох членів з колишнього Проводу.

Обрання голови відбулося демократичним голосуванням, з урахуванням трьох кандидатів, і більшістю голосів, висловлених індивідуально, таємним способом, було переобрано для другого мандату Степана Бучуту.

VI-й З'їзд СУР розгорнувся в присутності запрошених з боку Тіміської повітової адміністрації, представників Посольства України в Румунії, а також голів Світового конгресу українців Євгена Чолія і Європейського конгресу українців Ярослави Хортяні.

Резолюція, прийнята З'їздом, встановила деякі стратегічні цілі та напрямки діяльності організації на період 2011-2015 рр.

Степан БУЧУТА,
Депутат,
Голова СУР

Президія VI-ого З'їзду СУР

Як голова організації, так і промовці, оцінили перед делегатами та внутрішніми і закордонними запрошеними прагматичний спосіб Румунської держави розв'язувати питання національних меншин та бюджетний вклад, що його вона вносить для діяльності цих організацій.

Вони оцінили, що ще необхідно розв'язати деякі специфічні питання окремих менших етнічних груп стосовно

ПРОВІД

Союзу українців Румунії

Рада

1. Бучута Степан – Голова СУР
2. Петрецький Мирослав – Перший заступник голови СУР – Мараморощина
3. Боднар Іван – Перший заступник голови СУР – Сучава
4. Глеба Юрій – Перший заступник голови СУР – Тіміш
5. Робчук Іван – Перший заступник голови СУР – Бухарест
6. Мачока Михайло – Перший заступник голови СУР – Сату Маре
7. Арделян Іван – Заступник голови СУР – Клуж
8. Черненку Дмитро – Заступник голови СУР – Тульча
9. Колотило Ярослава – Заступник голови СУР – Бухарест
10. Лібер Іван – Заступник голови СУР – Караш-Северін
11. Миколайчук Гаврило – Заступник голови СУР – Арад
12. Семчук Віктор – Заступник голови СУР – Ботошани
13. Горват Ірина-Люба – Генеральний секретар СУР – Сату Маре
14. Шендрю Терезія – Секретар СУР – Бухарест
15. Григорчук Віктор – Член СУР – Ясси
16. Миколайчук Вікентій – Член СУР – Галац
17. Пасинчук Василь – Скарбник – Мараморощина

Виконавча Президія

1. Бучута Степан – Голова СУР
2. Петрецький Мирослав – Перший заступник голови СУР
3. Боднар Іван – Перший заступник голови СУР
4. Глеба Юрій – Перший заступник голови СУР
5. Робчук Іван – Перший заступник голови СУР
6. Мачока Михайло – Перший заступник голови СУР
7. Горват Ірина-Люба – Генеральний секретар СУР

Контрольно-ревізійна комісія

Мойсей Богдан – голова
Семенюк Василь – член
Білокопитюк Павло – член

Комісія з питань етики і спірних питань

Марочко Іван – голова
Савчук Ілля – член
Співалюк Лідія – член

Виступ п. Степана Бучути по Сігетському радіо

**ДОБРИЙ ВЕЧІР, ПАНІ ЕМІЛІЯ,
ДОБРИЙ ВЕЧІР,
ШАНОВНІ СЛУХАЧІ СІГЕТСЬКОЇ
РАДІОПЕРЕДАЧІ
НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ!**

Ярадий стрічатися знову з Вами по радіохвилях. Так, для Союзу українців Румунії відбулася Велика і Важна подія: 6-ий З'їзд (Конгрес). Після приблизно 22-ох років існування нашої організації нам прийшлося знову звітувати. За цей період відбулося багато подій в житті українців Румунії, було успіхів, але і недоліків. Були у нас злети, але були і падіння.

Цей останній З'їзд мав нам доказати, що ми вміємо і знаємо подолати всі причини і іти подальше. Ми, бувший провід СУР, тобто Рада і делегати, присутні на З'їзді, старалися конкретно і критично представляти різні проблеми нашої організації. З'їзд відбувся за точною програмою на попередньому засіданні Ради, скликаному на два місяці перед З'їздом, з якої нагоди було встановлено таке:

По-перше:

– щоб З'їзд відбувся в місті Тімішоарі, де 2009 року був збудований Будинок культури українців Тіміського повіту, і щоб організаційними справами займався комітет Тіміського філіалу.

По-друге:

– щоб на З'їзді брали участь тільки делегати, обрані на Конференціях, і що не дозволяється замінювати делегатів іншими особами, тому що демократично тільки Конференції філіалів мають це право.

По-третє:

Встановилася кількість запрошених, які будуть брати участь на З'їзді і пропорція їх, тобто число по філіалах.

По-четверте:

– Всі дані делегатів та запрошених (списки) мають бути передані до Центрального проводу до 15 вересня, тому

що З'їзд був запланований, щоб відбувся від 29 вересня до 1 (першого) жовтня.

І найголовне, був обговорений Проект нового Статуту Союзу українців Румунії, який з'єднував пропозиції членів СУР і керівних органів філіалів і для якого був створений Комітет на чолі з головою СУР.

Маючи на увазі, що деякі бувші члени Союзу українців Румунії, використавшись деякими невточненнями щодо обов'язків членів Союзу та місцевих організацій, дали Провід Союзу та Комітет Марамурського філіалу до суду, не беручи до уваги, що вони порушили Статут і не звернулися до Комісії етики і моралі, яка в рамках Союзу мала уповноваження розв'язувати різні суперечки між організацією та її членами. Правда, що Марамороський Трибунал і інші органи Суду не дали їм правду, але це нам пошкодило, тому що нам треба було відкласти Конференцію Марамороського філіалу і, звичайно, і З'їзд Союзу українців Румунії.

Цей факт нам дав новий досвід і, радячись з адвокатами, які нас представляли на судах, порозуміли, що нам треба було удобрити наш Статут. Так що взялися до роботи і привели деякі зміни до нового статуту, як, наприклад:

(Закінчення на 13 стор.)

Степан БУЧУТА

Дмитро ПАВЛИЧКО

«СУД»

До зали суду, наче зв'язкова
З моєї сотні, піймана у Лючі,
Заходить Юля. А в судді брова
Підскакує, мов щиглик на колюччі,
І западає тиша гробова.
Втім Юля встала: «Слава Україні!»
І в залі встала воїнів чота:
«Героям слава!»... Прокурорів тіні
Розсипались, і блискавка крута
Просягла в небесній височині,
І стало ясно: це не суд, а мста!
Це мста за те, що та жона готова
Ми в президентські вибори піти
І вдруге виграти! О будь здорова,
Відважна жінко з серцем сироти,
І хай хахлів дратує твоя мова -
Державна й неподолана, як ти!
Крик на Хрещатику. В законі вори.
Кричить держави нашої страма.
Кричать офшори, банківські контори,
Кричить хахол пащеками трьома.
Замкнені очі, ні, очей нема,
Є тільки горла отвори в потвори.
Той крик гуде в каштановім гіллі,
Будинки глухнуть, глухнуть тротуари.
Хахли й донецькі рідні москалі

Ревуть: «На нари – Юлію, на нари!»
Дрижання чути у віконнім склі
І чути, як тремтять над світом хмари,
А під землею – мертвяки гнилі.
Крик на Хрещатику. Колона п'ята
Перекричати хоче цілий світ,
Що руку Юлі подає.
Проклята Америка, Європа і реб'ята
Кремлівські невдоволені. Привіт!
Відома курва рік цілий кричала:
«Замкніть же паню в білому! Замкніть!»
А нині в Шустера кризь плач сказала:
«Я б задушила того генерала,
Що Юлю наказав заперти в кліть».
А Президент свої невинні руки,
Чистесенькі, вмиває, мов Пилат.
А пан суддя – Закон з бичем принуки! -
Безликий, мов без стрілок циферблат,
Вже пише вирок: «Здерти білий плат
З підсудної, хай гине від розпуки,
Хай вирвуть з неї серце чорні круки
Печалі, – хай не вийде із-за ґрат».
А противсіхи, інтелектуали,
Що нареклися нації мечем,
І всі свої страждання оспівали,
І жінку в білому скаменували,
І віддали її на суд нікчем.
О генії, позначені злобою
Чужого самолюбного ума,
Не бились ви з холерою й чумою,

Бо ви самі – холера і чума.
І я виходжу, наче з пекла, з суду,
Де вигоріла кров моя дотла,
Й не йду додому, там стояти буду,
Біля тюрми, мов птаха без крила;
Чекатиму на явище спасенне,
Стоятиму на смертнім хіднику,
Допоки Юля не пройде повз мене
На волю у терновому вінку.

Київ, 30.IX.2011
Літературна Україна

Зразкове увічнення діяльності викладача сільської школи (III)

(Закінчення. Поч. у н-р 11-12/2011 р.)

Тіло мертвого опришка було виставлено у Коломиї, потім, четвертоване (цей же вираз вжито у піснях про опришка) і порозставляване на високих палях на головних роздоріжжях для пересвідчення людей, що улюблений ними «невразливий» герой помер, і для знеохочування евентуальних наслідників дій Олекси Довбуша.

У зв'язку з новішим представником гуцульського опришківства, Лук'яном Кобилицею, про якого історик Буковини Теодор Балан казав мені, що «Кобилиця був таким гарним, яким тільки Ісус Христос був», для зацікавлення особливо читачів Сучавщини та Радівеччини можна було б навести кілька інформацій, як та, що разом з Кобилицею серед буковинських селян-депутатів у Віденському парламенті був і Іван Доленчук з Гатни (Дерманешт), чимало розповідей і пісень про Кобилицю записано в Нісіпіті, ряд переказів – від його нащадків тощо.

Всупереч вичислення майже всіх думок про етнічну приналежність гуцулів і неподіляння автором якої-небудь з-поміж них, пан Йон Афлорей вживаними виразами та різними зауваженнями показує, що ця етнічна група належить до українського народу, зачислюючи її до «гуцульсько-українського населення» (с. 271), з мови якого, крім гуцульських слів, цитує і лексеми, існуючі і в загальнорозмовній українській мові (книш, пастухи, цидило, корито, зубрівка; Михайло, Петриха, Юрко, Іванко і багато інших), а про одну із добрих носіїв гуцульського фольклору, Реваку Данилащук, твердить, що «знає читати і писати (і по-українськи)», «розповідає і оспівує важке її життя мовою Шевченка». Тільки румунський переклад її співу, на жаль, не в силі передати рівень мови Шевченка. Подібне зауваження автора і про іншу гуцулку, якої висловлювання подає у румунському перекладі, який, як сам жаліє, що «numai că în graiul locului sună mai armonios». Це зауваження є свідченням того, що пан Йон Афлорей настільки добре сприйняв гуцульсько-українське мовлення, що відчуває в ньому експресивні відтінки, стилістичні функції лінгвістичної румуно-української інтерференції у мові дорослих та особливо учнів («La muncă – mai româno»; «Pan șef, mai iute»; cutare ...«mânăncă râinea...singur» (= ucr. самий), on loc de «râinea goală»; calul îngropat de câteva zile...«s-aude» (= ucr. чути), adică răspândește un miros urât» і багато інших).

Сприйняття автором гуцульського мовлення, ніби, «приписано» сусідові, який, «Прибувши з околиці, сповненої легенд й історії (Нямц – рідна околиця Йона Афлорей – І.Р.), свіжий випускник вищої школи, пройнятий бажанням здійснювати подвижницькі справи, скоро призвичаївся із селом, розташованим у гірському ковші. Не дуже розумів говірку місцевих жителів, але засвоїв її легко» (с. 316). Оскільки так стоять справи, то, як набагато раніше поступав Кайндль, і пан Йон Афлорей міг був би подати «місцевою гармонійною говіркою» і в румунському перекладі розділ «Vorbe cu tâlc», який є справжньою скарбницею духовності, соковитого гумору і безлічі гуцульських побутових аспектів, які можуть бути основою літературних творів, подібних до гуморесок Михайла Трайсти з його унікальним «вуйком» Феріщакком. Щоправда, на сторінках 273-278 подано драматичну сценетку «На вечорницях» («La șezătoare»), в якій персонажі Іванко, Тео, Фрасина, Юрко, Іванко гості, Д1-5, Р1-5 (!) розмовляють по-румунськи, а їх діалоги «пересипані» гуцульськими піснями (з помилками у транскрипції). Сценетку, ніби, записано у Вишній Бродині, але явно видно, що вона «скомпонована» кимось і позбавлена народного забарвлення.

Приналежність жителів села до гуцульсько-українського населення підтверджують і найпоширеніші прізвиська, зареєстровані 244 рази, між ними і деякі, що належать видатним особистостям української культури, як Величко, автор одного з відомих трьох Козацьких літописів, або Андрухович, один з найвидатніших сучасних українських прозаїків, чиї романи надруковано у перекладі на багатьох мовах світу, минулого року і на румунській, – романи «Дванадцять обручів» і «Московіада».

Достовірним науковим викладом відзначаються розділи про населення комуни Извоареле Сучевей, людські поселення, місцеву економіку, традиційні промисли, духовне життя і ін.

Відмітним у монографії є розділ про школу, яка у цій місцевості має свою довгу історію. У селі Шепоти Сучави (Україна), до якого належало до 1940 р. село Извоареле Сучевей (Ізвір), старанням Іраклія Порумбеску (батька славнозвісного буковинського композитора Чіпріана Порумбеску) діяла парафіяльна школа ще з 1851/1852 р.

У Извоареле Сучевей першу школу засновано 1908 р. Поступово дана інституція зазнала висхідного розвитку, у 1960/1961 шкільному році уведено семикласне навчання, у 1964/1965 р. – восьмикласне, а в 1975/1976 – десятикласне. Згодом, як і в усій державі, постали і тут різні зміни. Цікавими, перш за все, для місцевих жителів є короткі нариси розділу про «вчорашніх викладачів» («Dascăli de ieri»).

Друга частина монографії відкривається розділом-документом «Шкільний каталог» («Catalogul școlii»), в якому, починаючи із 1945/1946 шкільного року і включно до 2008/2009-го, поіменно наведено учнів усіх відповідних класів, разом з їхніми учителями, професорами та директорами.

Прибувши із краю, сповненого історії, легенд та поезії, і осівшись у вповні міфічному краї, Йон Афлорей не міг не увести у свою монографію суто поетично названий розділ «La obârșiile sufletului» («Біля виток духовності»), який охоплює добірку оригінальних віршів та ряд поезій у прозі, найбільше з останніх належачи йому, а серед них одна, «Dascălul» («Учитель», «Вихователь», «Навчитель»,- поетично співмірного румунському термінові в українській мові, здається, немає), з якої навіть виписом поодиноких оціночних висловлювань хвилююче окреслюється одне з найблагодородніших людських занять, викладацько-виховательське: «Гончар моделює грудку глини. Кочегар подає тепло. Бистра гірська вода несе у помешкання світло (...). Вихователь моделює тендітні ніжні душі. І це вдається зовсім нелегко. Яким був би світ без вихователів? (...)». Без того щоб ми усвідомлювали, вихователь займає перше місце у нашій душі. У нього є своє життя, свій усесвіт. Мислення постійно зворушує його. Він – завжди у пошуках. Досліджує. Осмислює. А знайти належні підходи до формування творителів нового світу зовсім не легко, і мало тих, хто б посмів це робити...».

Одним із таких рідкісних людей, який осмілився поступати так, що все здійснене ним досі зразково увічнює його благородну діяльність, є шановний автор монографії, пан професор і почергово директор школи села Извоареле Сучевей Йон Афлорей.

Іван РЕБОШАПКА

Інтелектуали – гордість села Кричунів

Про моє рідне село Кричунів (комуна Великий Бичків, що на Мараморощині) я писав вже не раз. На цей раз хочу згадати про тих кричунівців, що закінчили вищу освіту. Можливо, хтось запитав, кому це потрібне? Я думаю, що не зашкодить знати те, що з такого невеликого села вивчилось велике число людей. Якщо додаммо й тих кричунівців, що закінчили середню освіту, або школи післялицейного удосконалення і стали порядними працівниками в різних галузях, то побачимо, що є чому гордитися нам, кричунівцям, та послужити добрим прикладом для майбутніх поколінь.

Інтелігенція Кричунова «розійшлася» по всій країні, і не тільки, а й своєю працею шанує своє село. При різних нагодах, присмних, чи неприсмних, вони відвідують рідне село, свою рідню, але, на жаль, мало хто з кричунівців їх вже знають.

А це тому, що дотепер кричунівцям не вдалось зорганізувати урочисту зустріч з усіма синами й дочками села. Це з причин об'єктивних чи суб'єктивних.

А скільки з наших сіл можуть гордитися з чотирма університетськими викладачами, як Іван і Дмитро Маруцаки, Іван Арделян і Дмитро Горват?

Два з них: Дмитро Маруцак і Іван Арделян – з відзнакою «Doctor Honoris Causa». В Кричунові народились і 3 письменники: Іван Арделян, Василь Маруцак і Микола Малярчук.

До II-ї Світової війни українці не мали школи на рідній мові. Хто хотів учитися, то ходив до «горожанки» в Малому Бичкові, по той бік Тиси. У Великому Бичкові була школа сільського господарства. Перші, що закінчили цю школу, це були: Арделян Николай, який після закінчення школи працював в місті Плосить, і В. Мойсюк, що працював у Тімішоарі, а його син тепер ректор Агрономічного Університету у Тімішоарі.

Училися перед II-ою Світовою війною у вищих школах діти заможних кричунівців: Іван Маруцак, Мішко Бойчук, Михайл Маруцак (Фріці), Віктор Маруцак, Василь Мойсюк.

Вже після 50 р. минулого століття, коли заснувався український лицей і педагогічна школа, велике число українців з Кричунова вчилися в Сиготі, а потім поступали й до вищих закладів освіти. Хоча після війни навчання було безплатним, але в ці напівголодні роки одягнути і нагодувати школярів було нелегко, терпіла тоді вся сім'я.

Пам'ятаю, як моїм батькам докоряли рідні, що не заставляють нас заробляти на хліб, а посилають всіх 7 дітей до школи. За те з нас 5 закінчило вищу освіту: Василь – математику, Іван – фізику, Николай – економічний факультет, Юра – ветеринарний факультет, а Іляна – фізику. Теж саме сталося і в сім'ї Маруцаків, де 4 з синів закінчили вищу освіту (Іван, Дмитро, Федір і Петро).

В останні роки до вищої освіти поступило багато молоді. Деякі училися, і тепер учаться, і на Україні.

Наша громада повинна шанувати свою інтелігенцію, але й інтелектуали мають

свої обов'язки перед односельчанами і селом, в якому народились. Повинні старатися, щоб село не втратило свою специфіку, свої традиції й звичаї.

Дякую сім'ї Юри і Марії Кімпан, які допомогли мені записати всіх випускників вищої освіти. А якщо когось оминув, то прошу прощення. Знаю, що хтось інший доповнить цей список.

Список: +Маруцак Віктор – лікар; +Маруцак Іван – священик; +Іхаїчук Мітю – священик; +Маруцак Михайл – священик; Мойсюк Василь – інженер; +Маруцак Іван – унів. проф.; Маруцак Дмитро – унів. проф.; +Маруцак Федор – професор; Маруцак Петро – інженер; Арделян Василь – професор; Арделян Іван – унів. проф.; Арделян Николай –

економіст; +Арделян Юра – ветеринарний лікар; Арделян Іляна – професор; Бабінець Юра – інженер; Бабінець Титус – інженер; Бабінець Бобі (Ференц) – юрист; Руснак Микола – професор; Руснак Ярослав – професор; +Маруцак Василь – професор; Малярчук Николай – професор; Горват Павло – юрист; Горват Дмитро – унів. проф.; Горват Василь – професор; Горват Янек – професор; +Мойсюк Александер – професор; Мойсюк Іван – право; Попович Анна – професор; Сервада Мар'яна – професор; Герлан Марія – професор; Піцура Василь – священик; Піцура Іван – священик; Федько Василь – священик; Бучек Василь – священик; Регош Микола – священик; Регош Федор – священик; Волощук Василь – священик; Волощук Іван – священик; Попович Василь – священик; Штеляк Дмитро – професор; Бабінець Іван – інженер; Ферня Соня – проф.; Ферня Овідій – проф.; Ферня Крісті – проф.; Штеляк Іляна – проф.; Мойсюк Іван – проф.; Мойсюк Мітю – проф.; Король Николай – проф.; Король Іван – економіст; Король Діана – проф.; Албічук Кріна – проф.; Шмуляк Володя – проф.; Семенюк Николай – проф.; Корсюк Анна – проф.; Бойчук Василь – священик; Попович Федір – проф.; Малярчук Маріца – проф.; Малярчук Анна – проф.; Малярчук Мігай – проф.; Арделян Лаура – проф.; Кімпан Остап – проф.; Лазарчук Кармен – проф.; Лазарчук Андрій – проф.; Піцура Марія – проф.; Піцура Вірджинія – проф.; Попович Розалія – проф.; Попович Люба – проф.; Бабінець Микола – проф.; Кімпан Ярослав – інженер; Малярчук Сімона – проф.; Шанта Косміна – проф.; Месарош Іван – проф.; Кодря Наталка – проф.; Малярчук Одотя – проф.; Малярчук Віола – проф.; Герлан Василь – інженер; Герлан Володя – інженер; Скорчук Микола – художник; Герлан Юркуц – інженер; Матус Флорін – інженер; Матус Василь – інженер; Маруцак Флорін – теолог; Маруцак Лучіяна – теолог; Маріна Флорін – право (юрист); Регош Людмила – юрист; Герлан Федор – інженер; Маруцак Мірча – священик; Маруцак Санду-Мігай – інженер; Щербан Катя – лікар; Щербан Люба – проф.; Кімпан Андрій – інженер; Мікулайчук Лідія – проф.; Мікулайчук Йоана – проф.; Мікулайчук Марія – проф.; Руснак Діана – проф.; Шанта Дана – проф.; Осташ Наталка – юрист; Божук Сорін – інженер; Божук Адіна – інженер; Божук Володя – інженер; Лазарчук Лівіу – проф., учився на Україні; Головчук Даніель – священик – учився на Україні; Головчук Іван – священик – учився на Україні; Попович Траян – священик – учився на Україні; Луцшак Іван – священик – учився на Україні; Клемпушак Славко – священик – учився на Україні; Яремчук Іван – священик – учився на Україні; Петрової Віктор – священик – учився на Україні; Щербан Николай – священик – учився на Україні; Малярчук Василь – проф. – учився на Україні.; Лазарчук Маріус – проф. – учився на Україні; Гріжак Аліна – лікар – училася на Україні; Руснак Сорін – лікар – учився на Україні; Тівадар Дорін – проф. – учився на Україні; Тівадар Василь – священик – учився на Україні; Піцура Касіян – професор – учився на Україні; Борота Клара Сімона – проф – училася на Україні.

проф. Василь АРДЕЛЯН

РЕЗОЛЮЦІЯ, ЗАТВЕРДЖЕНА VI-им З'ЇЗДОМ СУР

У період 30 вересня – 1 жовтня 2011 року в Тімішоарі проходила робота VI-го З'їзду Союзу українців Румунії. На основі представлених документів і внаслідок обговорень була прийнята Резолюція VI-го З'їзду СУР, яка визначає наступні стратегічні цілі і напрямки діяльності організації на період 2011-2015:

1. Збереження і подальший розвиток української ідентичності за допомогою посилення і урізноманітнення культурно-виховної діяльності та популяризації історії українців.

2. Організація наукових заходів на українську тематику (симпозіумів, конференцій та ін.) та участь наших фахівців у таких заходах.

3. Ширша популяризація на національному і міжнародному рівнях культурно-наукових праць, здійснених українськими авторами Румунії.

4. Підтримка виховних програм для школярів з метою їх розвитку в українському дусі; пробудження в них почуття любові до материнської мови та української культури.

5. Приділення особливої уваги молоді; активне залучення молодих людей до діяльності СУР і висування їх на керівні посади у складових організаціях СУР.

6. Широка популяризація за допомогою друкованої періодици і сайту СУР, а також румунських ЗМІ інформації про діяльність, що розгортається в рамках СУР та в українських громадах.

7. Розвиток і подальше зміцнення добрих стосунків із мажоритарним населенням, із органами державної влади Румунії на найвищому рівні, з місцевими органами державної влади та іншими національними меншинами Румунії.

8. Подальший розвиток зв'язків із Посольством України в Румунії, з Україною та українською діаспорою, побудованих на солідарності, братстві і взаємодопомозі.

9. Зміцнення зв'язків СУР із європейськими організаціями українців, ЕКУ, та із світовими – СКУ, УВКР.

10. Вироблення кінцевої форми Статуту Радою СУР з урахуванням усіх змін, затверджених VI З'їздом СУР.

11. Захист єдності членів у рамках СУР і за його межами за принципом: думаємо по-різному, діємо спільно.

12. Продовження демократизації внутрішнього життя організації, дотримання принципів демократії і прозорості у діях керівних органів СУР.

13. Залучення неафілійованих СУР українських громад, зацікавлених справою збереження української ідентичності.

14. Підготовка українського населення Румунії до перепису населення, який має відбутися в жовтні 2011 року, з метою збільшення числа українців, які визнають своє національне походження.

15. Збереження, утримання і вживання за призначенням майна СУР (осередки, музеї, адміністровані СУР, бібліотеки і т.д.).

16. Забезпечення бюджетної політики на основі рівноваги доходів і витрат; ефективне управління фінансовими ресурсами СУР. Залучення зовнішніх фондів на основі проектів.

РЕЗОЛЮЦІЙНА КОМІСІЯ

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
Facultatea de Limbi și Literaturi Străine
Departamentul de Filologie rusă și slavă

ASOCIAȚIA SLAVIȘTILOR DIN ROMÂNIA
Ministerul Culturii din România
Uniunea Ucrainenilor din România

Simpozion „Taras Șevcenko”

**Comemorarea a 150 de ani
de la moartea scriitorului**

7-8 octombrie 2011 - București

Proiect cultural finanțat de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național
Ministerul Culturii și Patrimoniului Național

Міжнародний колоквиум «Тарас Шевченко (1814-1861)» в Бухаресті

(1814-1861)», присвячений відзначенню 150-річчя від дня смерті українського поета. На цьому науковому заході були присутні викладачі з Болгарії, Італії, Іспанії, Чехії, Словаччини, Польщі, Сербії, Хорватії, України і, звичайно, з Румунії.

Науковий симпозіум відбувся на високому рівні, а доповіді будуть надруковані у науковому збірнику «Романославіка». Слід нагадати, що наукова акція була можливою завдяки допомозі спонсорів (Союз українців в Румунії, Міністерство культури, Культурний інститут Польщі в Бухаресті та ін.). На Міжнародний колоквиум «Тарас Шевченко

Антофійчук, проф. д-р Іван Ребошапка, проф. д-р Іван Робчук, проф. Іван Кідешук, проф. Віргілій Ріцько, поет Павло Романюк, письменник Михайло Трайста, Ярослава Колотило, викладач Ана-Аліна Грижак, проф. д-р Ана-Марія Тупан, проф. д-р Іван Козмей та інші.

(1814-1861)», присвячений відзначенню 150-річчя від дня смерті українського поета, представили наукові роботи: проф. д-р Борис Бунчук, проф. д-р Володимир

ПС. Жаль, що з-між наших викладачів, котрі викладають українську мову у Марамороському і Сучавському повітах, представилось на симпозіум у меншому числі. Сподіваємося, що викладачі української мови будуть активно брати участь у наступних подібних заходах.

Роман ПЕТРАШУК

7-8 жовтня 2011 р. на Кафедрі слов'янських мов і літератур Бухарестського університету, під егідою Асоціації славістів Румунії, організовано Міжнародну сесію, на якій обговорювалося питання слов'янських мов і культур Європи, перспективи розвитку слов'янського мовознавства, методи і способи розгляду літературного явища, слов'янські ментальності та імагологічні структури.

У рамках сесії відбувся Міжнародний колоквиум «Чеслав Мілош (1911-2004)», присвячений 100-річчю з дня народження польського поета, лауреата Нобельської премії за літературу (1980 р.) і Міжнародний колоквиум «Тарас Шевченко

ФАМ – фестиваль мистецтв та багатокультурності

Починаючи з цього року, багатий на різні культурні заходи місяць жовтень збагатився ще однією подією – Фестивалем мистецтв та багатокультурності, який відбувся в місті Клуж-Напока з 14 по 16 жовтня.

Ініціатива створення цього заходу належить неприбутковій організації PATRIR (Румунський інститут миру), який поставив собі за мету об'єднати під єдиною парасолькою етнічні громади м. Клуж-Напоки. Слід сказати, що це четверте місто з точки зору етнічної різноманітності, – тут проживає 16 етнічних громад.

Діяльність фестивалю була розподілена на 4 відділи: презентація звичаїв та традицій, виставки мистецтв, артистичне вміння та презентація специфічних кулінарних виробів.

Першим заходом фестивалю мистецтв і культур (FAM) були дискусії за круглим столом на тему «Проекції для Клуж-Напоки - багатокультурне місто 2020». Почесними гостями заходу були сер Джеймс Р. Манча (Перший Президент Республіки Сейшельські острови), Аврора Мартін (Старший радник Національної ради по боротьбі з дискримінацією), Кай Якобсен (Голова PATRIR) та інші особистості. Поруч з ними були присутні представники етнічних громад Клуж-Напоки, представники місцевих органів влади, науковці, лідери ділових кіл та громадянського суспільства.

Діяльність круглого столу розпочалася привітанням Його Королівської Високості принца Раду Румунії, яке зачитала присутнім Аврора Мартін, модератор круглого столу: «Говорити в Клужі про мистецтво та широку низку культур світу не є дивним. Клуж, як і Трансильванія, Банат, Буковина чи Добруджа, включає у свою культурну, історичну та емоційну особливість свого роду невеличкий Європейський Союз. Сьогоднішнє місто є результатом комплексної, іноді болючої стратифікації відчуттів, темпераментів, ідеалів, принципів, традицій, кольорів та спогадів. Клуж є місцем, яке володіє необхідними передумовами та енергією, щоб відповісти на актуальні запитання щодо мистецтв та культури світу. Засновники фестивалю заслуговують на підтримку, тому що вони довели нам добрий інстинкт спілкування. Обмін думками, відчуттями, переживаннями через усунення ефектів географічних та мовних кордонів є найважливішим жестом сьогоднішньої людини. Європейська культура не потребує бути зміненою чи вигаданою, вона потребує стати відомою самим європейцям. Європейська культура не потребує вигадки, їй треба допомогти рухатися, стати відомою. Плюралізм культур не треба складати, цю відповідальність треба взяти на себе. На хвилину нам могло б здатися, що цьому цинічному, поверховому світу мистецтво та культура потрібні все менше. Мабуть, люди

кожної епохи ставили перед собою це питання. Але, придивившись ближче, ми зрозуміємо, що немає ніякої небезпеки. Доказом цього є Фестиваль мистецтв та багатокультурності в Клужі».

Кожен початок є складним, і Фестиваль мистецтв та багатокультурності не став винятком. Поки що організаторам вдалося залучити до активної участі у заході лише невелику частину нацменшин Румунії.

Можна сказати без перебільшення, що

Ціфрак, чії роботи були відкриті Марією Жіга-Чінар, ведучою передачі про українців Румунії «Всі разом» телеканалу «TVR Cluj». Саме вона і скаже нам декілька слів про молодого художника. «Це молодий артист, який почав малювати, не маючи жодної підготовки в цьому сенсі. Він закінчив лише 8 класів і почав малювати 3 роки тому після автомобільної аварії, яка, мабуть, розбудила той талант, що тлів у ньому вже давно. Я була дуже вражена його роботами і, сподіваюсь, що й вам вони сподобаються. Це артист, який отримав дуже добрі оцінки в онлайн-середовищі. Як я вже згадувала, він проживає зараз у Греції і намагався просувати свої роботи так, як дозволили його сили, це був його перший крок. Павло походить з українського мараморського села Верхня Рівна, яка дала багато видатних людей як для румунської, так і для української культури. Ми, українська громада Румунії, дуже хотіли б, щоб наші цінності стали відомими. Можливо, в Клужі ми мали небагато заходів, тож сподіваємось, що цей захід буде лише початком і надалі ми візьмемо участь у багатьох культурних заходах. Я переконана, що його роботи припадуть вам до серця, а ми зустрінемося з ним і при інших нагодах».

А ще Павло Ціфрак зміг приємно вразити присутніх коротенькою демонстрацією свого таланту. Всього за декілька хвилин він на очах у відвідувачів зміг намалювати гарний зимовий пейзаж, підкреслюючи ще раз, що все намальоване ним йде з глибини серця.

Зустріч з українською громадою продовжилася в неділю, 16 жовтня, де всі зацікавлені спочатку зустрілися та поспілкувалися в книгарні «Кертурешть» з українськими письменниками Румунії Іваном Арделяном, Павлом Романюком та Юрієм Павлішем, змогли переглянути періодичні видання СУР та його найновіші книги. А трішки пізніше три українські гурти звеселили глядачів своїми художніми номерами. Йдеться про «Хор молодих українців Клузької філії СУР» під керівництвом Аделіни-Мирослави Петрецької, який представив увазі публіки декілька українських пісень і танців, гурт «Поляночка» із мараморського села Поляни на чолі з керівником Марією Вечункою, який поставив на сцені традиційне українське весілля, та ще один хор українських студентів на чолі з Олександром Греченюком.

За кілька днів по завершенню Фестивалю мистецтв та багатокультурності його організатори та партнери домовились про нову зустріч з метою обговорити підготовку до другого випуску фестивалю. Сподіваємось, що досвід цього річного фестивалю допоможе організаторам розв'язати ефективніше всі проблеми і залучити до участі у ньому якнайбільше представників різних етнічних громад Клужу.

Людмила ДОРОШ

найактивнішою з них була українська нацменшина, представники якої взяли участь у виставці живопису, презентації книг та періодичної преси, невеличкому концерті пісень і танців у виконанні трьох художніх колективів, а також ознайомленні з кулінарними особливостями українського населення Мараморощини.

У виставці живопису, організованій у середньовічному «Бастіоні кравців», українську меншину представив Павло

ЧОМУ НА ПРАВОСЛАВНОМУ ХРЕСТІ ЗОБРАЖЕНІ ЧЕРЕП ТА КІСТКИ

Для того, щоб дати відповідне пояснення у зв'язку зі зображенням на хресті черепа та кісток, необхідно уточнити, що православні християни слов'янського походження в іконографії широко використовують символіку.

В православній іконографії звертається дуже велика увага на деякі важливі моменти з життя зображених на ній людей, або різних біблійних подій.

Зображення Хреста Господнього у православній традиції є одним із прикладів того, як через символіку ми наповнюємо історію розп'яття Ісуса Христа глибшим змістом. Немає сумніву, що Ісус Христос був розп'ятий на хресті з одною перебойною (перекладиною).

Проте хрести християн слов'янського походження (українських, російських, білоруських, польських і т.д.) мають три перебойні, середня з них є фактично хрестом. Верхня, коротка перебойна містить надпис І.Н.Ц.Ю. (Ісус Назаритянин Цар Юдейський), тому що так дав наказ це написати сам Понтійський Пилат.

Перебойна нижня – це підніжжя, місце, де опиралися ноги прибитого до хреста для того, щоб продовжити агонію розп'ятого і щоб полегшити муку і кари Спасителя Ісуса Христа. Це буде перше пояснення для нижньої перекладины (перебойні). А друге пояснення полягає в наступному: тому що нижня перекладина не права, а знаходиться під кутом до основного стовбура хреста, причому правий кінець спрямований вгору, а лівий – вниз, хоч підніжжя на хресті і не було в такому положенні.

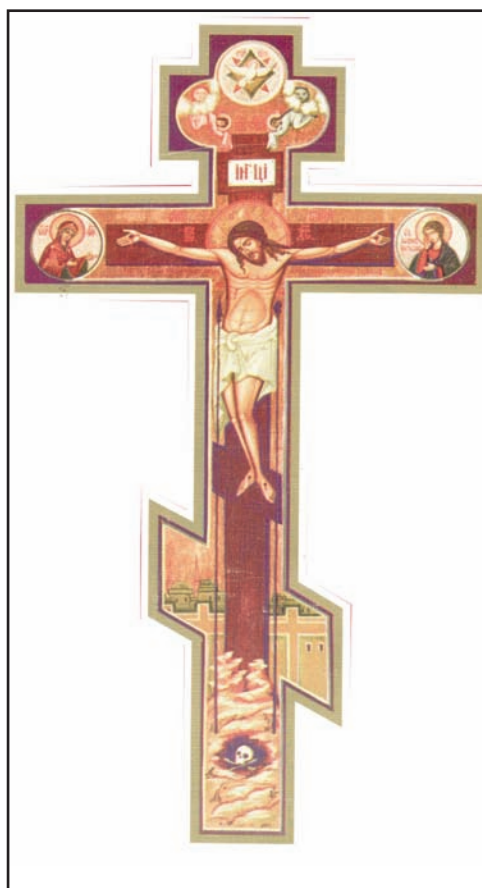
Проте саме ця позиція нагадує нам про історію розбійників, які були розп'яті на обидві сторони від Ісуса Христа.

Одному з них, який був розп'ятий на праву сторону від Ісуса Христа, було пообіцяно самим Ісусом Христом місце в раю – як підтвердження того, що його покаєння та смирення було прийняте Богом. (Єв.Лк. 23 гл., 42-43 стихи).

Інший розбійник, той, що був розп'ятий по ліву сторону від Ісуса Христа, насміхався над Спасителем і загинув без розкаяння, а душа його пішла у пекло.

В самому кінці нижньої частини хреста зображується на хрестах православних для християн слов'янського походження череп і, в перехресті, дві кістки з його тіла. Символічно вони нагадують, і навіть представляють нам, якраз кістки і череп Адама, – першого чоловіка, котрого сотворив Господь Бог.

Благочестива традиція Православної Церкви, а не догма, дає нам можливість зрозуміти дуже інтересного, а саме: Адам, будучи вигнаний з Єденського города за його согрешення на даний час, мусів умерти. Хоч від його смерті минуло тисячі років, проведіння Боже було в силі затримати його лобний череп та деякі кістки цілими.

Ітеж таким було проведіння Боже, де була похована (або перехована) голова Адама, – якраз на тому місці були викопані копалини, щоб там поставити хрест, на котрому був розп'ятий Ісус Христос. Не лише благочестива традиція підтримує ідею (науку) про те, що Ісус Христос був розп'ятий якраз там, де був похований або перехований, Адам, а саме на лобне місце, по-єврейськи – Голгофта.

Цю ідею, цю науку підтримує в Святому Письмі Святий Апостол та Євангеліст Лука такими словами: «...І після того, як прийшли на лобне місце, там розп'яли як Ісуса Христа, так і двох злочинців, одного на правій стороні, а іншого на лівій стороні Ісуса Христа». (Єв. Лука гл.23, 33 стих). Це, мабуть, якраз тому, щоб народи зрозуміли, що перший Адам приніс согрешення і смерть, а другий Адам, тобто Ісус Христос, приніс спасеніє, воскресеніє та вічне життя. Зараз не приходилося б повірити, що череп та кістки за тисячі років перетворилися в землю, в глину. Але переконаний християнин і постійний у своїй православній вірі знає одну істинну правду, а саме: «Все, що не є можливо людям, в Бога все є можливо». Згідно богослов'я, таке зображення має сенс, тому що в писаннях святого Апостола Павла Ісус Христос названий другим Адамом. Так само, як у першому Адамі, ми всі стали спадкоємцями занепакої людської природи, отже, підлягаємо смерті, а через другого Адама, який є сам Ісус Христос, стаємо спадкоємцями оновленої, зціленої людської природи, дістаємо можливість наслідувати вічне життя в царстві небеснім.

На мою думку, якщо хтось неписьменний, або турист з іншої країни, або той, хто не розуміє мови, але який, принаймні, чув історію про розп'яття Ісуса Христа, він зразу буде мати можливість зрозуміти всі труднощі, через які перейшов Ісус Христос для того, щоб принести спасеніє роду християнському.

Взагалі, православна церква визнає зображення хреста як з одною перекладиною, так і з двома чи трьома перекладинами, як переважно знаходяться хрести церков християн православного походження.

Якщо заходимо в історію християн перших століть Християнської ери, то знаходимо дуже багато прикладів та доказів, що, взагалі, всі християни православні почали використовувати хрест із трьома перекладинами.

Це все творилося так для того, щоб показати богословську

насиченість такого зображення. Як висновок, можемо сказати, що, як іконографічне зображення Ісуса Христа, різних святих, або Чесного животворящего хреста, маємо можливість завжди мати перед очима зображену історію спасіння роду християнського.

«Хресту Твоєму поклоняємся, Владико, і святе воскресеніє Твоє славим».

СИМПОЗИУМ «ТАРАС ШЕВЧЕНКО»: 150 РОКІВ ВІД СМЕРТІ ПОЕТА

З 7 по 8 жовтня 2011 р. в Бухарестському Університеті Факультет іноземних мов і літератур, Асоціація славистів Румунії, Союз українців Румунії та Департамент культури міжетнічних меншин організували Міжнародну Конференцію славистики: «Слов'янські студії в європейському контексті», на якому були присутні 80 осіб із багатьох європейських країн (Болгарія, Іспанія, Італія, Польща, Росія, Словенія, Сербія, Україна, Угорщина та Румунія).

На протязі двох днів працювали три секції: 1) Століття «Чеслав Мілош» (1911-2004); 2) Симпозіум «Тарас Шевченко» (1814-1861); 3) «Просування образу румунської славистики».

Пам'яті Чеслава Мілоша, лауреата Нобелівської Премії з літератури (1980 р.) Польський Інститут Бухареста присвятив в тижневику інформації і культурних аналізів «Observator cultural», nr 337 з 6-12 жовтня 2011р. ряд доповідей під назвою «Століття Чеслава Мілоша: 1911-2004».

Слависти Румунії та України влюблені в українську культуру і творчість Шевченка, своїми дослідницькими працями визначили пам'ять 150-ліття від смерті Тараса Григоровича Шевченка, одного із найбільших слов'янських романтиків.

Так, першого дня, представляли свої дослідницькі праці чернівецькі гості з Національного Університету ім. Юрія Федьковича (Україна): проф. Борис Бунчук – декан факультету Української мови та літератури, проф. Володимир Антофійчук – завідувач кафедри української мови та літератури, Ана-Марія Тулан – проф. англійської мови та проф. Іван Ребошанка – відомий україніст та фольклорист Бухарестського університету (Модератор проф. І. Ребошанка).

Потім виступали Іван Робчук – видатний мовознавець, Ярослава Колотило – голова філії СУР м. Бухареста, Михайло Трайста – письменник та Йон Козмей – поет, перекладач з поезії Т. Шевченка і шевченколог, які своїми внесками визначили глибину і широчінь творчості великого романтика світової літератури, а водночас довели, що українська шевченкологія Румунії займає почесне місце у вивченні і розповсюдженні поетичних шедеврів Кобзаря України в світі.

Професор і декан Чернівецького університету Борис Бунчук в праці «Початки шевченківської версифікації», єдиної з цієї точки зору, як підкреслив проф. Іван Ребошанка, сказав, що молодого Шевченка мучила форма слова, бо він добре знав, що твори кожного «мають мати свою мову». Так, Шевченко у своїх баладах, думках та віршах відкрив силу народного моделю версифікації (як і наш М. Емінеску), признавався, що Бог його вилонив з народу. Поет творить цезуру Котляревського, використовує метрику 11-12-и складову, за звичаєм української, російської та польської літератур (див. «Така її доля...»), любить народний трахей («Садок вишневий коло хати...») та ямб ненаголошений, як у Боровиковського, але залишається єдиним в українській літературі своєю болючою тональністю, що оплакує долю свого народу, України та всіх обездолених, миролюбивих народів.

Надто цікаву доповідь компаратиста представив проф. Володимир Антофійчук: «Псалом у творчості Тараса Шевченка та Михая Емінеску», через яку довів, що пізні романтики світової літератури Т. Шевченко та М. Емінеску використали естетичний напрям доби романтиків: про істинність Божого слова та Біблійну основу цього світу. Псалтир Давидів був основою творчості Яна Каховського та Пантелеймона Куліша, для Т. Шевченка теж, бо ж зростає на території України під назвою «Давидові Псалми», переконуючи, що Святе Письмо має святе місце у нашому житті, а Псалтир Давида цвіте на біблійно-сюжетних поемах, як в інших великих романтиків світу Байрона, Шелля, Міцкевича та ін. У Шевченка вони є суто українські і мають на увазі недолю свого народу, критикують своїх поневолювачів, як і в М. Емінеску. Обидва автори славлять Божу Матір: у Шевченка – поема «Марія», а у М. Емінеску віри «Молитва», в яких прославляють істинну правду Божого Слова та незрівнянну велич Матері Божої, покровительки нашої, «непорочної Марії», що подарувала людству Спасителя Ісуса Христа.

З-між чільних учасників Симпозіуму

Може, вперше на наших конференціях проф. В. Антофійчук має відвагу порушити проблему європейського націоналізму у Шевченка та Емінеску, бо обидва генії любили настільки свої народи, поневолені чужими, свої держави, як давньоєвропейські пророки святі землі Ізраїля, і тому засуджують на підставі Святого Письма поневолювачів, яких Бог не любить за те, що вони уярмлюють людей та кують волю у кайдани. Тому «Дойна» М. Емінеску – заборонена в Румунії на цілі десятиліття через незрозумілий націоналізм, – справді є пронизана глибокими почуттями Святого Псалтиря, пережитими фактами єврейського народу. В М. Емінеску відчуваємо національний плач дойни, немовби націоналізованим Псалтирем, не лише у нас, але й у сусідніх народів: українців, поляків та росіян, які терпіли гніт королівський та царський. Щоб врятувати свій народ, Емінеску, використовує святість щодо незалежності свого краю, і тому, крім цього, апелює до національної пам'яті Штефана Великого, абсолютного захисника колишньої Молдавії, щоб розв'язати найбільші проблеми національного існування.

Професор Чернівецького університету В. Антофійчук пропонує у своїй праці широкий часовий вимір – біблійний та суто демократичний, щоб

зрозуміти своєрідні голоси Шевченка та Емінеску, які так глибоко терпіли гніт своїх народів романтичним світовідчуттям і поставили на сторожі їх оте Боже слово, слово правди і віри, слово волі і братолюбія, бо ж обидва поети «наскільки національні, настільки й всесвітні!».

Виступ Ани-Марії Тулан був цікавий тим, що професор англійської кафедри Бухарестського університету п. Тулан подала у своїй доповіді прекрасний синтез «Парадигма європейської романтичної літератури», в якому визначила справжніх засновників нової естетичної течії – романтизму – в Англії та Німеччині під впливом Французької революції та інших європейських подій, підкреслила специфічні внески всіх інших літератур, а зокрема, слов'янської української, російської, польської і т.д.

Відносно специфіки творчості Т. Шевченка авторка доповіді знайшла спільні риси українського генія з англійським художником і поетом Уїлємом Блеком, який зріс внижнім середовищі, і тому образність їхніх творів характеризується реалізмом, за принципом: «Не можеш любити Бога, коли не любиш брата свого», за принципом світової любові.

Хоч Т. Шевченко засуджував гостро тиранів, охороняючи убогих, як і Блек або Байрон, він відмовляється максими Байрона «перший з-між різних» на користь його справжнього кредо: «рівний між рівними» із суто біблійною основою.

Велика цінність праці проф. Івана Ребошанки, видатного україніста та фольклориста Румунії, полягала в тім, що слухачі конференції мали нагоду послухати потрібний синтез: «Види сприйняття Т. Шевченка в Румунії», хоч існує вже подібна дисертація перекладача Шевченка Йона Козмея «Тарас Шевченко – національний поет України і його сприйняття в Румунії» (2007), на жаль, у малім тиражі.

У своїй доповіді бухарестський дослідник зазначив, що сьогодні існує справжня румунська шевченкологія, яка розвинулася після 1991 р. на основі методів компаратизму, і навіть соціоніки, які успішно використовують наші дослідники, – як українці, так і румуни: Магдалина Ласло-Куцюк, Стеліан Груя-Яцентюк, Йон Козмей, Корнелій Барборіка, Дан Горія Мазілу та ін. Певне, найбільші внески належать україністу Магдалині Ласло-Куцюк, яка здала свої основні студії з Шевченкології «Творчість Т. Шевченка на тлі його епохи» (2007); «Ghid de autocunoastere. Elemente de socionica» (2001); «Ключ белетристики» (2000) тощо, і поету-перекладачу Йону Козмею, який подав зразки своїх перекладів з поезії Т. Шевченка. Автор доповіді високо відзначив внески до румунської Шевченкології Степана Ткачука, Миколи Корсюка, Михайла Михайлюка, Івана Ковача, Івана Робчука.

(Далі буде)

проф. Іван КІДЕЩУК

Пан Маркіян Кулик завершив свою діяльність на посаді Посла України в Румунії

10 жовтня 2011 року Маркіян Кулик в рамках завершення своєї діяльності на посаді Посла України в Румунії мав зустріч з президентом Румунії Траяном Бесеску. М.Кулик висловив вдячність за гостинність румунської сторони, виявлену під час його дипломатичної місії.

Зі свого боку Т. Бесеску наголосив на зацікавленості румунської сторони у зміцненні двосторонніх відносин, які мають важливе значення не лише в контексті забезпечення інтересів двох держав, але й з огляду на подальший розвиток ситуації в регіоні.

Співрозмовники також торкнулися низки аспектів розвитку взаємодії між Україною та Румунією, особливо відзначивши високу динаміку зростання протягом останніх років обсягу торговельно-економічної співпраці.

11 жовтня 2011 року Маркіян Кулик в рамках завершення своєї діяльності на посаді Посла України в Румунії мав зустріч з предстоятелем Румунської Православної церкви Патріархом Данієлом. М.Кулик висловив вдячність за гостинність румунської сторони, виявлену під час його дипломатичної місії, та наголосив на важливості розвитку міжцерковного діалогу між двома сусідніми переважно православними народами у загальному контексті двосторонніх відносин України з Румунією.

Зі свого боку Патріарх Данієл підкреслив важливість активізації співробітництва між румунським та українським народами навколо спільних православних цінностей та історичних постатей, канонізованих православними церквами обох країн.

Співрозмовники також обговорили церковну ситуацію в обох країнах, у контексті

чого Патріарх Данієл висловив сподівання, що в процесі діалогу українське православ'я буде здатним віднайти шлях до відновлення єдності Православної церкви України.

29 вересня 2011 року Маркіян Кулик в рамках завершення своєї діяльності на посаді Посла України в Румунії мав зустріч з міністром закордонних справ Румунії Теодором Баконскі.

Т. Баконскі відзначив позитивні тенденції у двосторонніх відносинах останнім часом, налаштованість сторін до продовження

політичного діалогу, розвитку договірно-правової бази, активізації та поглиблення торговельно-економічних зв'язків. У цьому контексті обговорено й майбутній візит керівника румунського зовнішньополітичного відомства до України.

Окремо також наголошувалося на підтримці з боку Румунії євроінтеграційних

політичного діалогу, розвитку договірно-правової бази, активізації та поглиблення торговельно-економічних зв'язків.

зусиль України. Маркіян Кулик висловив вдячність за співробітництво з боку румунських органів влади під час виконання ним високої дипломатичної місії.

12 жовтня 2011 р. Маркіян Кулик зустрівся з представниками дипкорпусу Румунії та представниками СУР в рамках завершення своєї високої дипломатичної місії на посаді Посла України в Румунії.

14 жовтня в приміщенні Культурно-інформаційного центру Посольства України в Румунії (Каля Вікторією 26) відбулося відкриття виставки фотографій відомого

українського фотографа Володимира Репіка «Незалежна Україна. Історія в обличчях». Виставка присвячена 20-річчю проголошення незалежності України.

Працюватиме виставка до 30 жовтня 2011 р. з 14 до 18 год. (в робочі дні). (І.К.)

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ ЗДОРОВИМО ВАС, ДОРОГІ ЮВІЛЯРИ!

1. Михайла МИХАЙЛЮКА (1 жовтня 1940 р.) – відомого літературного критика, поета, прозаїка і головного редактора «Українського вісника», члена Спільки письменників Румунії, уродженця мальовничої Буковини, випускника Серетського українського ліцею та Факультету української мови та літератури Бухарестського університету.

2. Івана ВОЛОЩУКА (4 жовтня 1950 р.) – генерального вікарія Українського греко-католицького вікаріату в Румунії в місті Радівці, Буковина. Народився Іван Волощук в селі Кричунів, що на Мараморощині, яке на кордоні з Україною. Випускник українського відділення Сігетського ліцею ім. Філімона Сербу і Теологічного факультету в Сібіу.

3. Ананія ІВАНОВА (14 жовтня 1946 р.) – колишнього депутата Парламенту Румунії, вихідця задунайських козаків, одного із співзасновників філії СУР в Добруджі, керівника дитячого гуртка «Дунавецькі козачки».

З 65- річчям Вас, п. Ананію!

4. Юлія МАНУЛЯКА з його 75-річчям (22 жовтня 1936 р.) – колишнього голови Марамороського округу СУР, випускника Сігетського українського ліцею і Факультету російської мови та літератури Бухарестського університету, колишнього шкільного інспектора в районі Вішеул де Сус і заступника директора Вішеуського та Сігетського ліцею н-р 2.

5. Степана БУЧУТУ (23 жовтня 1944 р.) – уродженця найбільшого українського марамороського с. Русь-Поляна в багатодітній українській сім'ї.

Випускник Сігетського українського ліцею, Інституту електромеханіки та Бухарестського юридичного факультету при Екологічному Університеті.

З 2005 р. і по сьогодні – депутат Румунського парламенту, представник української меншини та голова СУР.

29 вересня - 1 жовтня ц.р. п. Степана Бучуту обрано на новий мандат голови Союзу українців Румунії. Бажаємо багато успіхів на українській ниві новообраному голові!

З РОСИ-ВОДИ!
ХАЙ НИНІШНЯ ОСІНЬ
ПРИМНОЖИТЬ ВАМ ЛІТА!

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР

Свято у моєму селі: Покрова Пресвятої Богородиці

«Свято у моєму селі»

1-2 жовтня 2011 р. у с. Балківці Сучавського повіту відбувся III випуск фестивалю «Свято у моєму селі» з нагоди храму церкви «Покрова Пресвятої Богородиці».

Учасники мали нагоду побачити і послухати народні танці й співи різних ансамблів та гуртків з сучавської місцевості.

Фестиваль «Свято у моєму селі» був організований ансамблем «Козачок» з партнерством примарії комуни Балківці, Союзом українців Румунії і Культурним центром Буковина.

Ансамбль «Козачок» виявив свою майстерність, і справді, дивлячись на виконання танців, можна побачити синхронізацію гуртка, синхронізацію, якою володіють тільки професійні ансамблі. Секрет дуже простий, за сценою, – постійна робота Петра Шоймана як керівника, і постійне тренування учасників ансамблю.

1/(14) жовтня – свято Покрови Пресвятої Богородиці

В Україні 14 жовтня православний світ відзначає одне з великих і значних церковних свят року – Покрова Пресвятої Богородиці, встановленого на честь явлення Пресвятої Богородиці у 910 році у Константинопольському Влахернському храмі (де зберігалася риза Пресвятої Діви Марії, її головний покров і частина поясу, перенесені з Палестини в V столітті).

Історія появи свята пов'язана з двома Андріями, один із яких був юродивим

Господнього Іоанна і святого апостола Іоанна Богослова. Вставши на коліна, Пресвята Діва молилася із сльозами на очах про порятунок людей від незгод і страждань, потім, підійшовши до Престолу, продовжила свою молитву, закінчивши яку, зняла зі своєї голови білий покров (омофор) і простягнула його над тими, хто молився у храмі, захищаючи від ворогів – видимих і невидимих. Покров у руках Пречистої Матері, оточений ангелами і сонмом святих, сяяв «дуже променів сонячних».

Тоді святий Андрій запитав у свого учня Єпіфанія: «Бачиш, брате, Царицю і Пані усіх, що молиться про весь світ?» «Бачу, святий отче, і ужахаюся», – відповідав йому Єпіфаній.

Так Богородиця врятувала Константинополь від розорення і загибелі людей. Коли Богоматір покинула церкву, покрив став невидимим, але у храмі залишалася благодать, яка зійшла згори з Богородицею.

Церковна історія знає безліч прикладів явного свідчення про допомогу Божу християнам. Немало прикладів говорять про заступництво ангелів, святих і Пресвятої Богородиці. Але зовсім небагато таких пам'ятних днів стало значущими, а то й унікальними на Русі як свято Покрову Божої Матері.

Інший переказ уточнює, що нападниками були наші предки-язичники. Коли священники на чолі з Патріархом занурили у води Чорного моря святиню – ризу Цариці Небесної, човни поган стали із громом та тріском битися один об одного. Настрахані русичі на вцілілих суднах повернули геть, а їхні провідники Аскольд і Дір, вражені таким дивом, що перевищувало людські можливості й розуміння, прийняли хрещення.

впроваджене ще з часів хрещення Русі, особливе шанування Покрови Богородиці починається з 12 століття, при князеві Андрію Боголюбському, який і збудував першу на Русі Покровську церкву – на річці Нерль біля свого загородного замку Боголюбове. Перші монастирі на честь Покрови Богородиці виникли в Північній Русі – Зверін Покровський в Новгороді (12 ст.) і Покровський в Суздалі (1364). На території України найстарішою церквою, яка присвячена святу Покрова є церква в селі Сутківці Хмельницької області, зведена у 1467 р. як фортеця.

Покрова Пресвятої Богородиці була одним з найголовніших свят запорозьких козаків, котрі будували багато однойменних храмів та шанували особливо ікони Покрови. Деякі Покровські храми, переважно 18 століття вціліли до нашого часу. Перлиною української архітектури можуть вважатися Покровський собор Харкова, зведений у 1689 р., у стилі мішаного козацько-московського бароко, та київська трибанна церква Покрови на Подолі, що зведена у 1766 році видатним Григоровичем-Барським.

Традиції

У багатьох народів, зокрема у слов'ян, покривало (фата) вважалося дуже важливою весільною оздобою, взагалі слугувало ознакою заміжжя. За описами арабського письменника XII ст. свідчить, що якщо комусь подобалась дівчина, то він накидав їй на голову покривало і вона мусила стати його дружиною (точніше, мабуть, це була пропозиція до шлюбу). Та і зараз ми знаємо, що весільна фата ще широко представлена у весільному обряді.

Як відомо, після одруження дівчина була вже молодницею і мала покривати голову наміткою чи хусткою. Намітка — це стародавнє вбрання заміжніх жінок, яке зав'язували навколо голови. Вже після просватання дівчині-нареченій покривали голову хусткою. Для дівчат Покрова — найбільше свято: у молоді починався сезон вечорниць, а у господарів — період весіль, і юнаки залюбки брали участь у весільних обрядодійствах.

Подав Роман ПЕТРАШУК

Виступ ансамблю «Козачок»

жебраком у Константинополі, інший – князем у Володимирі – Андрієм Боголюбським, сином Юрія Долгорукого.

Як правило, диво Покрову Божої Матері пов'язується з нападом сарацинів на Константинополь. Місто готувалося до облоги, воїни озброювалися, багато жителів на колінах із сльозами на очах молилися про те, щоб минула біда.

У той момент, коли полчища ворогів вже були готові увірватися до міста, сталося диво: тисяча християн, які молилися про порятунок, відчували, що їх благання почуті.

Святий Юродивий Андрій, що знаходився у цей момент у Влахернському храмі, схиливши коліна у слізній молитві, побачив, що сама Божа Мати спустилася з небес по східцях у супроводі святого Хрестителя

Заступництво Божої Матері не стало загальноцерковним святому у Константинопольській Церкві, але його відзначали православні Влахерни. Влахернські будівельники, які зводили Успенський собор Києво-Печерської лаври, перенесли його на Русь. На Русі храми на честь Покрову Божої Матері з'явилися у XII столітті. Всесвітньо відомий за своїми архітектурними достоїнствами храм Покрову на Нерлі був побудований 1165 року князем Андрієм Боголюбським.

Історія відзначення свята

Відзначення свята Покрови має дуже глибоку історію в Україні. Хоча свято було

Виступ п. Степана Бучути по Сігетському радіо

(Закінчення. Поч. на 4 ст.)

До статті 6-ої уточнили, що: Прийняття у члени СУР здійснюють місцеві організації на підставі письмової заяви вступника, який виповнив 18 років і проживає в населеному пункті, де діє дана організація.

Затвердження членів місцевих організацій СУР здійснюється ієрархічно вищим органам, голова якого вручає «Членський квиток», а це означає, що відтепер не будь-хто з членів СУР, який хоче стати головою місцевої організації, може зібрати з вулиці будь-яких людей, прикликати їх до залу, зробити з ними засідання, щоб його обрали керівником (тобто головою).

Інше:

До статті 10-ої додалося на початку: «За невиконання статутних передбачень і за вчинки, що завдають шкоди інтересам СУР, до членів СУР можуть бути вжиті такі покарання:

- письмове попередження;
- звільнення;
- відкликання з посади;
- виключення.

Захід виключення особи із членства СУР приймається організацією, до якої належить дана особа, чи ієрархічно вищим органом СУР, а у випадках грубого порушення статуту – прямо Радою СУР, і так далі.

Зміни є і в статті 13 щодо місцевої організації. В статті 14 було заведено деякі обов'язки для місцевих організацій: а) місцеві організації зобов'язані поважати і виконувати рішення З'їзду, Ради, Виконавчої Президії і Комітету філії, до якої вони належать, і т.д. б) місцеві організації зобов'язані поважати Статут і Програму СУР та вносити в бюджет Союзу доходи, здобуті із членських внесків. в) у випадку порушення взятих перед СУР зобов'язань, місцева організація може бути розпущена і можуть бути призначені вибори нових керівних органів.

Щодо обиральних Комісій: Контрольно-ревізійної та Комісії з етики і спірних питань змінився склад – від 5 членів до 3, і також змінилася назва Комісії етики і

моралі в Комісію з етики і спірних питань (Comisia de etica si litigii). Замінили і осередок організації на нову адресу в Бухаресті – на вулиці Раду Попеску Н-р 15, Перший сектор.

З'їзд відбувся за програмою. Після вітання гостей місцевої і повітової адміністрації Тіміш виступали: депутат і голова чесько-словацької організації, представник Посольства України в Румунії, радник-посланник Віорел Котик і почесні гості з України та зарубіжжя Микола Беркало, голова Рахівської Районної Ради, Ярослав Думин, голова Рахівської Міської Ради, Ярослава Хортяні, голова Європейського Конгресу Українців і голова Державного Самоврядування Українців Угорщини, а на кінець виступив з масштабною доповіддю і вітальним словом пан Євген Чолій, канадський адвокат і голова Світового Конгресу Українців.

Виступали зі своїми доповідями:

- Голова Союзу українців Румунії;
- Голови повітових філій: Арад, Бухарест, Ботошань, Галаць, Караш-Северін, Клуж, Яси, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш і Тульча, дванадцять філій, а також голови Комісії:

- 1) Контрольно-ревізійна комісія;
- 2) Комісія з питань культури;
- 3) Комісія з питань освіти і науки;
- 4) Комісія з питань преси і книговидавництва;
- 5) Комісія з питань молоді і спорту;
- 6) Комісія з соціальних і родинних питань,
- 7) Комісія жіночої організації.

В моїй доповіді, як голова СУР, я старався висвітлити про мою діяльність від 2005 року дотепер із різними досягненнями, як здобуття, оновлення чи збудування осередків для всіх філій і деяких організацій СУР. Так, інвестиції та дотації за останні роки перевищують усі ті, які були за попередні 15 років. Лише в 2006 р. вдалося придбати будинки для Марамороської філії СУР, Карансебеша, квартиру для Добруджанської філії в Тульчі, квартиру для Сатумарської філії СУР в Сату-Маре, квартиру в Бая Маре.

В Бухаресті 2008 року закупили двоповерховий будинок для Центрального офісу СУР. В 2009 році збудували Будинок української культури у місті Тімішоара для Тіміської філії. В 2010 р. придбали селянське господарство і розбудували приміщення для офісу Ботошанської філії в селі Рого-жешти, де повністю існує населення українського походження. Також в останні два роки були виділені суми грошей для капітальних ремонтів осередків у Сереті і Сучаві, в Тирнові (Арадської філії) і в Лугожі (Тіміського повіту), а також закупили приміщення у Ясах для місцевої організації.

Для Союзу були придбані два автомобілі і 3 мікробуси для Марамороської, Сучавської і Тіміської філій.

Отже, на сьогоднішній день усі повітові філії забезпечені приміщеннями для своїх осередків.

Всі ці інвестиції і дотації за останні п'ять років ніяк не обмежували діяльність СУР в інших галузях:

□ – кошти на культурні події в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищили на 43%;

- кошти на господарські витрати в порівнянні з 2006 роком у 2010 році перевищилися на 106%;

- кошти на загальні витрати з 2006 року до 2010 року перевищилися на 149%;

- на пресу і книговидавництво в порівнянні з 2006 роком до 2010 року підвищилося на 2.994%;

- на проекти і культурні заходи в порівнянні з 2006 роком у 2010 році кошти перевищені на 656%.

СУР надавав допомогу дітям із бідних сімей, учням, ветеранам війни і бідним сім'ям. Діяльність депутата Степана Бучути висвітлена на Сайті Парламенту Румунії і в селах Русь-Поляни, Кривий, у священників Церков православних у Сучаві, Карансебеші, Решиці; в Грекокатолицькій церкві села Русь-Поляни на Марамороціні чи в школах села Русь-Поляни, Лицею ім. Тараса Шевченка і т.д., на Буковині, в Ботошанах, Ясах, Тульчі, Караш-Северіні, Тіміші, Арад і в Центральному офісі СУР в м. Бухаресті.

ЗА НАШУ ДУШУ

Танцюю
на весіллі думок,
на могилі зірок.
Зібралися
барабани вітрів,
щоб простежити
їх заглиблення...

Бідний Бог
у білій хатині
слухає дзвони
(що дзвонять ангелам),
завішені
на нитці неба,
й моляться
за нашу душу,
яка забула
підкоритися долі....

Іван АРДЕЛЯН

«БОГ У БІЛІЙ ХАТИНІ СЛУХАЄ ДЗВОНИ...»

МОЖЕ, СОГРІШИЛИ

Батьки,
забуті синами,
оплакують долю-негоду...

Колись
учили синів,
що на землі
живуть тварини
й люди,
що гадюки
мають отруту
поміж зубами,

що чорт вибирає
з-поміж людей
лише слабших....

Навчили,
навчили багато чого,
та забули навчити,
що треба знати,
щоб людиною стати....

Може, согрішили,
коли молилися,
щоб дав Бог
дітям розум...

СВІТ ЧОРНИЙ

Як попросити
помилування
від святих,
що вдарили
безсильного метелика
який розсипався,
неначе краплина води,
що падала з неба?..

Як не плакати
перед дитиною,
яку купив
за склянку води
на ярмарку,
де рабів продавали?..

Як комусь пояснити,
щоб викопав
яму глибоку,
в яку впаде один
у чорний світ?..

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

ПРИЙШЛА ДО НАС
ОСІНЬ ЗОЛОТА!

Жила-була на світі різнобарвністю кольорів, золоті Осінь. Вересень, килими постелив матері під ноги. Жовтень, Листопад – сини Осені. Але йому ніколи було й поговорити зі старенькою, – весь час малює син, Жили та господарювали вони усе в роботі...

окремо. Тож вирішила мати Осінь відвідати своїх синів, побачити, як вони живуть.

Спочатку заглянула в господарство старшого сина Вересня. Там вона побачила свого сина лагідного, веселого, багатого, щедро.

Задоволена побаченням, матуся Осінь вирушила далі в гості до середнього сина. Жовтень зустрів її

Помандрувала Осінь у гості до Листопада, найменшого сина. А він струшує сердито листя з дерев, лякає пташок. Матуся за це розсердилась на сина, повернулася, стомлена, додому й заснула міцним сном.

А коли прийшла її пора, то вона прокинулася і повернулася до рідного краю.

Наталія ГУРКИНА

ОСІНЬ-ГОСПОДИНЯ

Завітала до села
Осінь-господиня.
Лад усюди навела,
Зібрала насіння...
Бараболу у мішки,
Яблука – в комору,
Щоб було на пиріжки
У зимову пору.
Виноград увесь – на сік,
Гарбузи – для каші.
Вистачить тепер на рік
Всій родині нашій!

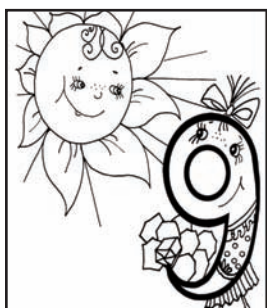

Петро ЗАЛЄВСЬКИЙ

ОЦИФРОВАНА
АБЕТКА

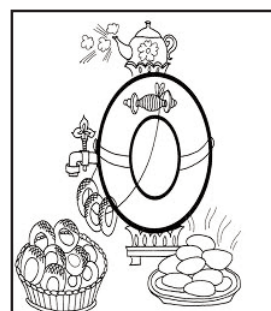
Цифра 9

Ви не бачили дев'ятки?
Ні слідів нема, ні згадки!
Катавасія зчинилась –
Десять дев'ятка загубилась!
Тільки шістка з тої згуби
Хитро й тонко кривить губи...

Цифра 0

Сумувала буква «о» –
Я маленька, як ніхто,
Неструнка та невисока,
І товста я трохи. Збоку...
Тож одним чудовим днем
Буква витяглась нулем!

Чи знаєте ви, що...

– Чи знаєте ви, що Наполеон Бонапарт писав математичні роботи і один геометричний факт називається «Задача Наполеона»?

– Чи знаєте ви, що всі підручники з геометрії укладено на основі відомих «Начал» Евкліда, які написані в IV ст. до н.е.?

– Чи знаєте ви, що Піфагор був переможцем з кулачного бою на 58-х Олімпійських іграх, які проходили в 548 році до н.е., а потім перемагав ще на декількох Олімпіадах?

– Чи знаєте ви, що теорему Піфагора називали «Ослячим мостом»? Учні, що запам'ятовували теорему без розуміння, називали віслюками, оскільки вони не могли перейти через міст – теорему Піфагора.

– Чи знаєте ви, що аристократи-театрالی просили французького короля нагородити Рене Декарта, який першим запропонував метод нумерації крісел по рядах і місцях? Але король відповів: «Так, те, що винайшов Декарт, – чудово і гідно нагородити, але дати її філософу?! Ні, це вже занадто!».

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Наталя ГУРКИНА

ЯК НАЗИВАЮТЬСЯ ДІТКИ ТВАРИН?

Мають діток всі звірята.
В пташечок є теж малята!
У відгадки будем грати
І тваринок називати...

У ведмедів – (ведмежата),
А у білок? – (білченята).
В качки семеро (качат),
А у курки сім... (курчат).

В мишок дітки (мишенята),
А у пташок? – (пташенята).
У корівки є (телятко),
А у коника? – (лошатко).

Тож не складно відгадати,
Як в тваринок діток звати.
Мають всі вони малят:

І хлоп'яток, і дівчат!

ХЛІБ – УСЬОМУ ГОЛОВА!

А чи ми задумуємось над тим, чому саме хліб? Чому хліб так високо цінували та шанували у всі часи та всі народи?

Згідно з археологічними знахідками, хліб був відомий вже понад

випічку хліба через Грецію і Римську Імперію потрапили до Європи.

Крім Азії та північної Індії, де основний продукт харчування – рис, хліб залишається і до сьогодні основним продуктом харчування. Бо де хліб та вода, там не має голода!

А який саме хліб їдять у різних країнах?

У Франції готують-ся краці багети з пшеничного борошна; у Німеччині найбільш популярний пумпернікель – чорний хліб із жита, й патоки з дуже щільною м'якушкою; у Швеції хліб – з ячменю, жита, також дуже відомий швед-

5000 років. Він був важливим продуктом харчування ранніх цивілізацій, зокрема в Єгипті, де вже у той час хліб виготовляли в печарнях. Ще в античні часи єгиптян називали «хлібоїдами».

Вже між 2860 і 2840 до Різдва Христового в Єгипті були відомі 30 сортів хліба. Звідси знання про

ський (або полярний) хліб з житнього і пшеничного борошна без дріждів. В Італії випікають хліб фокачча – тверді коржі з сіллю та оливковою олією.

У країнах Магрибу хліб матло, тамтун і мсеммен. А мешканці Центральної Америки випікають кукурудзяні коржі тортилії.

ЦІКАВИНКИ ПРО ХЛІБ

Хліб винайшли випадково

Перший буханець зробив древній єгиптянин, який випадково залишив суміш борошна і води у теплій печі на ніч. Коли він повернувся, він змітив м'яке тісто, набагато апетитніше, ніж тверді коржі, які він готував до того часу.

Походження сендвічів

Один з найпопулярніших різновидів канапок – «Сендвіч» був названий на честь графа Сендвіча – відомого картяра. Саме він

придумав класти м'ясо між двома скибками хліба, щоб не забруднити руки за грою.

Відмова від хліба – найгірше покарання

З перших століть нашої ери в Індії існував закон, за яким злочинців карали тим, що на певний час забороняли їсти хліб. При цьому індійці були впевнені, що той, хто не їсть хліб, матиме погане здоров'я і нещасну долю. І говорили при цьому: «Все є їжа, але хліб – її велика мати».

Чому хліб пахне так смачно?

Виявляється, що запах хліба – один із найбагатших і складніших за своїм складом. Виникає він при взаємодії більш, ніж шістдесяті ароматичних елементів. З одного зернятка виходить близько двадцяти міліграмів борошна, а це означає, що для випічки одного батону потрібне борошно від помелу приблизно 10 тисяч зерен.

Як появились гріссіні

Гріссіні – хлібні палички, які з'явилися завдяки старанням доктора, який лікував італійського принца, доктор вважав, що для здоров'я спадкоємця трону корисний сухий хліб.

З подорожнього щоденника словацького теолога Даніела Крмана – Itinerarium, 1708 – 1709 рр.

(Закінчення. Поч. в н-р 11-12/2011.)

Такі довгі були ці милі, що хоч ми 31 серпня ще за світу рушили аж до глибокої ночі, то, все ж таки, пришпорюючи коней, не змогли пройти три милі і дійшли до Сиготу аж наступного дня, 1 вересня, біля дев'ятої години до обіду. Пан піджупан Франтішек Дарвай прийняв там нас з великими почестями і ми провели цей день тут. На нього припала чотирнадцята троїчна неділя, в якій євангелична молодь вшанувала співом і коротким привітанням пана Майерфельта, який якраз обідав. Від нього вона дістала шість талерів. Мадярьською мовою вона продекламувала підвищеним і повільним голосом два віршики з Давидового псалтиря, що у євангеликів є звичним. При цьому вона додала кілька латинських слів. На привітання цієї молоді пан Майерфельт відповів через моє посередництво.

2 вересня пан піджупан відвіз пана Майерфельта на своїм фаєтоні до своєї шляхетської курії, яка знаходилась у селі Вайнаг **. Для цього ми були змушені перейти з допомогою порому найславнішу угорську ріку Тису (полатині Tibiscus). В цьому селі нас почастували у піджупана пишним обідом. На знак подяки пан Маєрфельт подарував пані Дарвіїчці золотий перстень, оздоблений образом свого короля Карла.

З присутніх тут було кілька семигородських вигнанців, між якими був пан Ян Арельтт, семигородський саксонець, міщанин бистрицький,

довірений радник Найяснішого князя семигородського пана Франтішека Ракоці. З паном Майерфельтом привітали ми теж пана графа Михайла Микиша де Заболя, родом Сікула, і генерала. Тут я познайомився з паном графом Яном Бетленом, який походив

марамороською столицею є під семигородським правом, бо ж семигородські князі його та інші міста відвоювали в Угорщині. Аж до сьогодні вони ошасливлені титулом: Пани частин угорського королівства.

Історики називають цю столицю Мармацією***, з якої випливає Тиса та в якій є соляні копальні. В них

видобувається подібна до мрамору сіль — і то в такій кількості, якої б вистачило для цілої Скитії. Кажуть теж, що в цих копальнях твердіє сіль у найхудожнішу форму амфор, мисок, сільничок та інших ужиткових посудин. Нині по Тисі відвозять мараморську сіль до Токая і до країв під турецьким пануванням. Возять її теж до різних частин Угорщини, з чого можна собі скласти уявлення про щорічні прибутки, які йдуть з цих копальнь у скарбницю семигородського князя.

Тим часом цісарські вояки ввірвались до семигородського міста Надь Баня****, в якому були копальні найкращого золота. Коли забрали місцевого

старосту і євангеличного пароха, вернулись до своїх у Бистрицю, а потім, видушили з міщан кілька тисяч для викупу полонених, яких випустили. Нас, однак, віддалених від Бані ледве на чотири милі, добряче налякали.

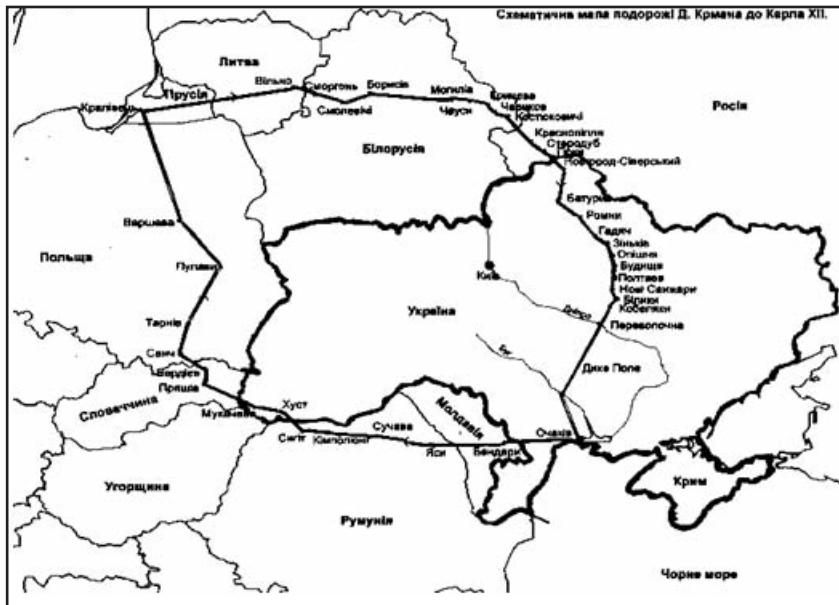
*Куруци (мад. kurucok, від лат. cruciati — хрестоносці) — у феодальній Угорщині учасники протигабсбурзьких визвольних рухів.

**Вайнаг (нім. Warnag) — закарпатоукраїнське село, що лежало 4 км на північний схід від Буштина в нинішній Закарпатській області України.

***Мармація — латинська назва Марамороша.

****Надь Баня (мад.) — нинішнє румунське місто Бая-Маре.

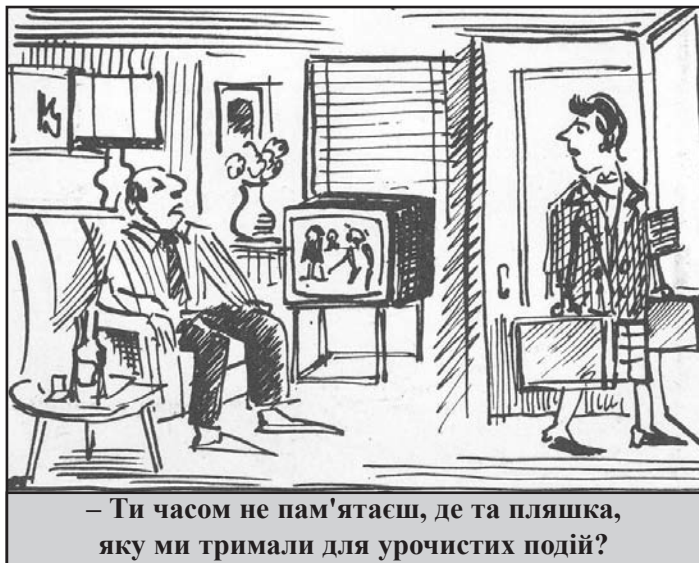
Підготував
Михайло ТРАЙСТА

Схематична карта подорожі Д. Крмана до Карла XII

зі старого бетленівського роду і так само, як Арельтт, це була людина поважна й учена, її старечий вік покривала добродішність. Арельтт дуже радів з мого приходу і просив, щоб я продовжував наше приятельювання листуванням.

3 вересня, коли нам приділили комісара, рушили ми від пана піджупана й обідали у місті Хусті, у якому на високій горі стоїть сторожовий замок і яке разом з

— Ти часом не пам'ятаєш, де та пляшка, яку ми тримали для урочистих подій?

— А на мене ти ніколи так не дивився.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії

ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований Союзом українців Румунії